

980/51

MATHEMATEG M1

Mecaneg 1

A.M. DYDD GWENER, 14 Ionawr 2005

(1½ awr)

Y FANYLEB NEWYDD

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Atebwch **bob** cwestiwn.

Cymerwch g fel 9.8 ms^{-2} .

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Rhoddir nifer y marciau mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Atgoffir chi bod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Mâs rhoden unffurf AB yw 4.5 kg a'i hyd yw 1.6 m . Mae gronyn, mâs $M \text{ kg}$, ynghlwm wrth y pen A ac mae gronyn, mâs 3 kg , ynghlwm wrth y pen B . Mae'r diagram yn dangos y rhoden yn gorwedd yn llorweddol mewn cydbwysedd ar gynhalydd llyfn yn y pwynt C , lle mae $AC = 0.5 \text{ m}$.

Cyfrifwch werth M ac adwaith y cynhalydd yn C . [6]

2. Mae trê'n yn teithio ar hyd trac llorweddol syth. I ddechrau, mae'n ddisymud wrth y signal yn A , sy'n goch. Mae'r signal yn newid i wyrdd ac mae'r trê'n yn cyflymu ar gyfradd gyson am 60 s nes iddo gyrraedd buanedd o 45 ms^{-1} . Mae'n teithio ar y buanedd cyson hwn am 16 munud cyn arafu ar gyfradd gyson o 0.25 ms^{-2} a stopio ym mhen ei daith yn B .

(a) Cyfrifwch

- (i) maint cyflymiad y trê'n,
(ii) am faint o amser mae'r trê'n yn arafu. [3]

(b) Lluniwch graff $v-t$ ar gyfer mudiant y trê'n. [4]

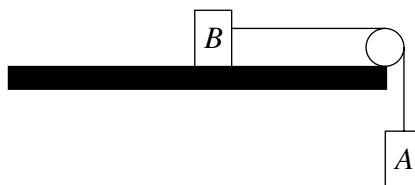
(c) Darganfyddwch y pellter rhwng y signal yn A a phen y daith yn B . [3]

3. Mae plentyn, mâs 30 kg , yn sefyll mewn lifft, mâs 720 kg . Pan fydd y lifft yn cyflymu i fyny ar gyfradd gyson $a \text{ ms}^{-2}$, y tensiwn yng nghebl y lifft yw 9000 N .

(a) Cyfrifwch werth a . [3]

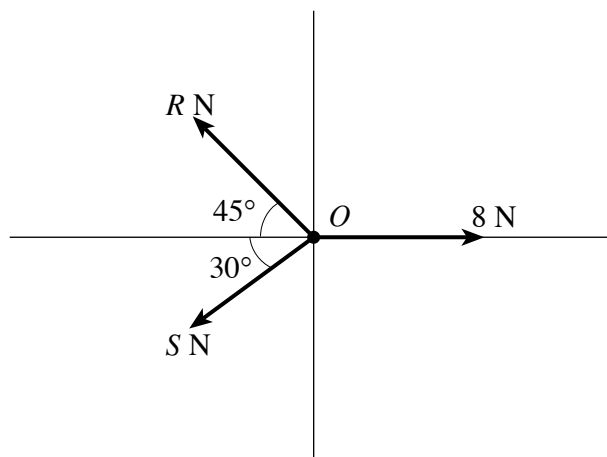
(b) Gan fodelu'r plentyn fel gronyn, darganfyddwch yr adwaith rhwng y plentyn a llawr y lifft. [3]

4. Mae'r diagram yn dangos dau wrthrych A a B , masau 6 kg a 2 kg yn ôl eu trefn, wedi'u cysylltu gan llyn ysgafn anestynadwy yn mynd dros bwli ysgafn llyfn sy'n sefydlog ar ymyl bwrdd llorweddol **garw**. Mae gwrthrych A yn hongian yn rhydd islaw y pwli ac mae gwrthrych B ar y bwrdd.

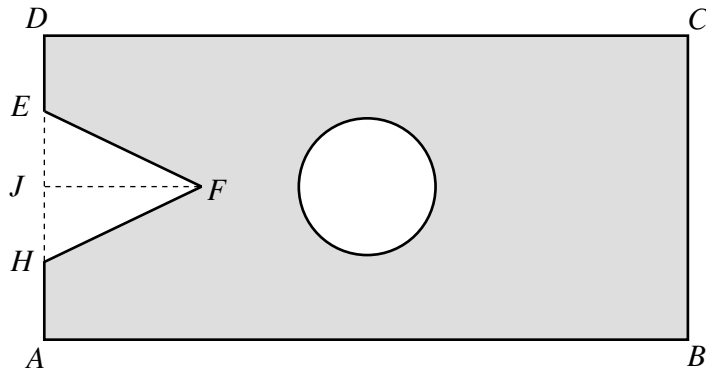
I ddechrau, cynhelir A fel bod y system yn ddisymud gyda'r llyn yn dynn. Pan ryddheir A , mae'n disgyn â chyflymiad unffurf $a \text{ ms}^{-2}$ ac mae grym ffrithiannol, maint 13.2 N , yn gweithredu ar B . Cyfrifwch werth a a'r tensiwn yn y llyn. [7]

5. Teflir pêl yn fertigol i lawr â buanedd cychwynnol 3.2 ms^{-1} o bwynt A sydd 8.1 m uwchben y ddaear llorweddol. Y cyfernod adfer rhwng y bêl a'r ddaear yw $\frac{1}{4}$.
- (a) Dangoswch mai 3.25 ms^{-1} yw buanedd y bêl yn syth ar ôl iddi adlamu (*rebound*) oddi ar y ddaear am y tro cyntaf. [5]
- (b) Darganfyddwch yr amser sy'n mynd heibio rhwng yr adlamiad cyntaf a'r ennyd nesaf y bydd y bêl 0.4 m uwchben y ddaear. [4]
6. Mae gwrthrych, màs 80 kg , ar ramp garw sydd wedi'i oleddu ar ongl 30° i'r llorwedd. Dynodir y cyfernod ffrithiant rhwng y ramp a'r gwrthrych gan μ . I ddechrau, cynhelir y gwrthrych yn ddisymud. Yna, fe'i rhyddheir.
- (a) O wybod bod $\mu = 0.4$, darganfyddwch faint cyflymiad y gwrthrych wrth iddo lithro i lawr y ramp. Rhowch eich ateb yn gywir i ddau le degol. [6]
- (b) O wybod bod $\mu = 0.6$, disgrifiwch beth fydd yn digwydd nesaf pan ryddheir y gwrthrych. Rhowch reswm dros eich ateb. [3]
7. Mae sffêr A, màs 3 kg , sy'n symud â buanedd 6 ms^{-1} , yn gwrthdaro'n union â sffêr arall B, màs 5 kg , sy'n symud i'r cyfeiriad **dirgroes** â buanedd 2 ms^{-1} . Y cyfernod adfer rhwng y sfferau yw $\frac{1}{3}$.
- (a) Darganfyddwch buanedd y naill sffêr a'r llall yn dilyn y gwrthdrawiad. [7]
- (b) Darganfyddwch faint yr ergyd a roddir gan A ar B yn ystod y gwrthdrawiad. [2]
8. Mae'r diagram yn dangos gronyn mewn cydbwysedd yn y tarddbwynt O dan effaith tri grym llorweddol, meintiau 8 N , $S \text{ N}$ a $R \text{ N}$.

Darganfyddwch werthoedd R a S , gan roi eich atebion yn gywir i ddau le degol. [8]

9. Mae'r diagram yn dangos plât metal petryal unffurf $ABCD$, gydag $AB = 10$ cm a $BC = 4$ cm. Torrir darn crwn o'r plât i ffwrdd. Radiws y cylch yw 1 cm a chanol y cylch yw canol y petryal. Torrir hefyd y darn EFH o'r plât i ffwrdd. Triongl isosgeles ag uchder $FJ = 3$ cm yw EFH , gydag $EF = FH$. Hefyd, mae $AH = DE = 1$ cm.

- (a) Darganfyddwch bellter craidd màs y lamina $ABCDEFH$ sy'n weddill o
- (i) AB ,
  - (ii) AD , gan roi eich ateb yn gywir i ddau le degol. [8]
- (b) Crogir y lamina $ABCDEFH$ sy'n weddill yn rhydd o'r pwynt B . Darganfyddwch yr ongl rhwng AB a'r fertigol. [3]